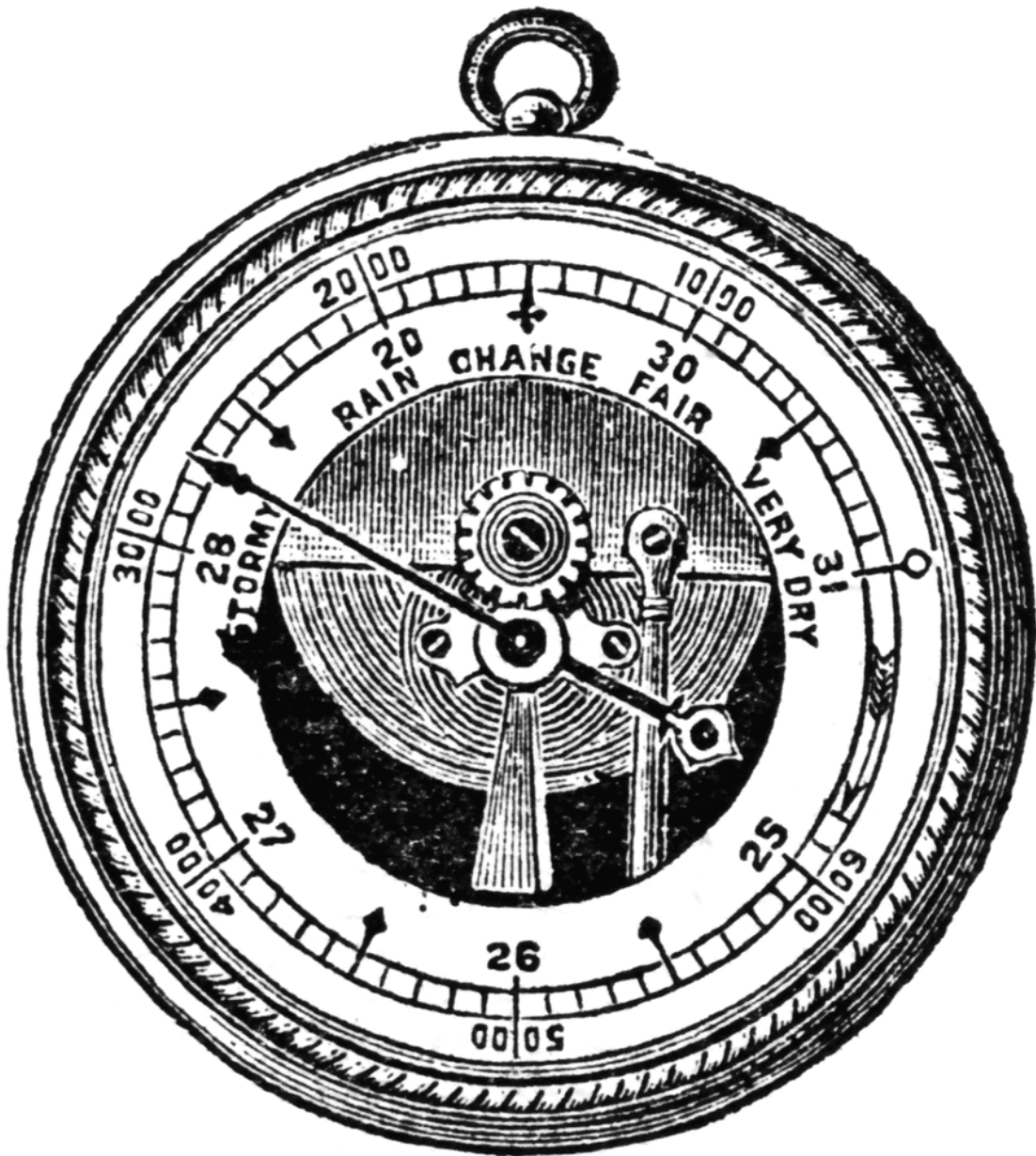

DANMARKS FORSKNINGSBIBLIOTEKSFORENING
Danish Research Library Association

Danmarks Forskningsbiblioteksforening

E-bogsbarometer 2012

DF Sekretariatet, Hanne Dahl, c/o Statsbiblioteket, Tangen 2, 8200 Århus N.

Tlf: 8946 2207. E-mail: df@statsbiblioteket.dk.

Postgiro: 5 34 84 63. Swift-BIC: DABADKK – IBAN DK22 3000 0005 3484 63 Bank: Danske Bank, kto.nr. 4703 4809527042. Swift-BIC: DABADKKK – IBAN DK 3730 00 4809 527042.

SE nr. 96544359

Forord

Danmarks Forskningsbibliotekforenings bestyrelse besluttede i november 2010, for første gang at gennemføre en undersøgelse af e-bøgernes udbredelse, anvendelse og fremtid i DF-bibliotekerne.

Arbejdet med E-bogsbarometeret er efter 1. rapport overdraget til Forum for E-ressourcer. Forummet har over sommeren 2012 gennemført undersøgelsen i en lettere udvidet form, der afrapporteres i nærværende skrift.

Indhold

Forord	2
Deltagende biblioteker 2012	3
Økonomi.....	4
Er der separate e-bogskonti på budgettet?	5
Hvor stor en andel af bibliotekets totale budget for e-bøger skønnes brugt hos individuelle forlag vs. hos aggregatorer/boghandlere?	5
Administration og katalog	6
Hvilke kilder til katalogdata benyttes	6
Accession	7
Hvilke aftaler om e-bøger har biblioteket med individuelle forlag, aggregatorer eller boghandlere?	7
Aftaler med aggregatorer/boghandlere	8
Data og statistik.....	8
Datakvalitet	8
Hvad bruges statistikken til?	9
Hvilke e-bøger?	9
Indkøbes lærebøger som e-bøger, eksempelvis til pensumsamlinger?– hvis ja, antal.....	9
Brugerdreven accession.....	9
Størrelsen af indkøb	9
Antal titler	10
Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA, hvor sker det så, og hvilke modeller anvendes?	11
Benyttelse	12
Samlede benyttelsestal for e-bøger	12
Hvilke tre leverandører var størst i 2010?.....	12
E-bogslæsere og markedsføring	13
Har biblioteket (nogen sinde) tilbudt noget af følgende for at fremme brugen af e-bøger?.	13
Ejer biblioteket e-bogslæsere af nogen art (pc'er o.lign. ikke medregnet)?	14
Hvilke modeller?.....	14
Planlægger biblioteket at anskaffe e-bogslæsere inden for det kommende år? Hvis Ja, hvilke(n) model(ler)?	15
Anser biblioteket det som sin opgave at stille e-bogslæsere til rådighed for brugerne?.....	15
Strategi	15
Hvordan har anskaffelse af e-bøger påvirket anskaffelsen af trykte bøger?.....	15
Hvor hurtigt forventes bibliotekets e-bogssamling at vokse?.....	15
Hvordan mener biblioteket udbredelsen af e-bøger kommer til at påvirke bibliotekets fremtid?	16

Forside illustration: http://etc.usf.edu/clipart/7400/7490/barometer_7490_lg.gif

Resume

Der er fortsat tale om vækst på e-bogsområdet, både i forhold til økonomi og brugsstatistik, og væksten skønnes at fortsætte, selv om det er svært at sætte tal på. Det afhænger af mange forskellige faktorer så som brugernes efterspørgsel, forlagernes udbud og prispolitik, samt en række tekniske og licensmæssige udfordringer.

Der er flere forlag i spil i år, formentlig fordi flere nu tilbyder køb af enkelttitler og ikke kun store pakker.

En del biblioteker eksperimenterer med brugerdreven accession – PDA – i forskellige individuelt tilpassede løsninger. Der ses en stor stigning i de budgetter, der er afsat til netop det formål.

Holdningen til e-bogslæsere har ikke ændret sig i det forløbne år – de anskaffes primært til internt brug og ikke til udlån.

Udover fortsat vækst er det generelle billede af fremtiden, at e-bøgerne vil give serviceforbedringer, særligt hvor biblioteket skal betjene geografisk spredte lokaliteter. Det gradvise skifte fra trykte bøger til e-bøger forventes også at frigøre fysisk plads og ressourcer fra procesfunktioner til formidling.

På minussiden er der bekymring for udhuling af budgetterne, specielt i forhold til e-reolen, og den mere begrænsede mulighed for fjernlån.

Deltagende biblioteker 2012

Spørgeskemaet blev rundsendt til de større biblioteker i hele landet, samt deltagerne i forummets netværk for e-bøger. Følgende 14 biblioteker valgte at deltage:

PH Metropol (MET)
University College Sjælland (UCSJ)
SFI Bibliotek (SFI)
DTU Bibliotek (DTU)
CBS Bibliotek (CBS)
Statsbiblioteket / AU Library (SB/AUL)
Syddansk Universitetsbibliotek (SDU)
Fagbiblioteket, Herlev Hospital (FHH)
Frederikshavn Kommunes Biblioteker (FKB)
NIAS Bibliotek (NIAS)
KB/KUBIS (KB/KUBIS)
IVA (IVA)
Roskilde Universitetsbibliotek (RUB)
Aalborg Universitetsbibliotek (AUB)

Forkortelserne i parentes anvendes i oversigtstabeller i resten af rapporten.

Økonomi

En væsentlig parameter for at bedømme udviklingen i e-bøger på de danske forsknings- og uddannelsesbiblioteker, er de beløb, der bliver afsat til anskaffelse af e-bøger. I nedenstående skema, listes svarene på spørgsmålene om hvor mange penge, der blev brugt på anskaffelse af e-bøger i 2011, og hvor mange der forventes at blive brugt i alt i 2012.

	2011	Forventet 2012	Ændring
SFI	29.000	30.000	3 %
DTU	1.715.000	1.500.000	-13 %
CBS	930.000	1.200.000	29 %
SB/AUL*	1.825.670	2.050.000	12 %
SDU	3.000.000	2.500.000	-17 %
FKB	6.500	75.000	1.054 %
NIAS	38.000	0	-100 %
KB/KUBIS	2.100.000	2.900.000	38 %
IVA	65.000	40.000	-38 %
RUB	155.000	440.000	184 %
AUB	1.952.452	2.500.000	28 %

*SB og tidl. ASB

Samlet er der tale om en vækst på ca. 12 %, 7 procentpoint større end væksten sidste år. Dette tal skal ses i lyset af de nedskæringer, der har ramt de fleste biblioteker. Der er stor variation mellem de enkelte biblioteker, hvor enkelte forventer mindre forbrug på e-bøger end sidste år. I sammenligningen mellem de enkelte biblioteker, skal der tages højde for, at tallene for 2011 er det kendte forbrug, mens 2012 tallene repræsenterer det forbrug, der følger af aktuelt tegnede licensaftaler, og skøn over forbrug resten af året. Det meget store beløb der er anskaffet e-bøger for i 2011 på SDU, skyldes engangsindkøb af e-bogspakker.

Beløbet der indkøbes e-bøger for, bør ses i lyset af det beløb der anvendes på trykte bøger. I nedenstående tabel listes svarene på spørgsmålet om hvor mange penge der er brugt på anskaffelse af trykte bøger.

	2011	Forventet 2012	Ændring
MET	850.000	800.000	-6 %
UCSJ	800.000	710.000	-11 %
SFI	53.000	55.000	4 %
DTU	97.500	100.000	3 %
CBS	1.268.000	1.000.000	-21 %
SB/AUL	7.400.000	6.800.000	-8 %
SDU	4.300.000	4.300.000	0 %
FHH	2.000	4.000	100 %
FKB	1.577.500	1.381.454	-12 %
NIAS	140.000	180.000	29 %
KB/KUBIS	5.100.000	4.300.000	-16 %
IVA	200.000	200.000	0 %
RUB	1.701.000	1.760.000	3 %
AUB	3.892.079	4.000.000	3 %

De trykte budgetter udviser et samlet fald på ca. 7 % . Sammenholdt med stigningen i det elektroniske budget, betyder det, at andelen af det samlede bogbudget der benyttes på e-bøger er stigende. For de fleste biblioteker ligger hovedvægten, målt i kroner og ører, fortsat på den

trykte litteratur, men enkelte har gennemlevet skiftet, og bruger nu flere penge på elektronisk end på fysisk materiale.

Er der separate e-bogskonti på budgettet?

Ja		Nej	
SFI	FKB	MET	FHH
DTU	KB/KUBIS	UDS	NIAS
CBS	RUB	SDU	IVA
SB/AUL	AUB		

På spørgsmålet om hvordan budgetteringen af e-bøger foregår, er respondenterne i lighed med sidste år, delte. 8 respondenter arbejder med separate konti for e-bøger, 6 uden .

Hvor stor en andel af bibliotekets totale budget for e-bøger skønnes brugt hos individuelle forlag vs. hos aggregatorer/boghandlere?

	0-20%	20-40%	40-60%	60-80%	80-100%
Forlag	MET, UCB, FHH, FKB, NIAS, IVA , RUB	AUB		CBS, KB/KUBIS	DTU, SB/AUL, SDU
Aggregatorer / boghandlere	MET, UCSJ, DTU, SB, SDU, FHH, FKB, KB/KUBIS, IVA	CBS, AUB		ASB	SFI, NIAS, RUB

Langt de fleste penge bruges hos på forlag. En tendens i svarene er, at det er de mindre biblioteker, der anskaffer gennem aggregatorer, mens de større biblioteker anskaffer direkte gennem forlag. En mulig fejlkilde i data er, at det ikke står klart for alle, hvad en aggregator er.

En aggregator er i denne sammenhæng en leverandør, der samler udgivelser fra flere forskellige forlag i en samlet, sædvanligvis emnebestemt, pakke.

Administration og katalog

Hvor stor en andel af bibliotekets e-bøger skønnes at optræde med individuelle katalogposter i bibliotekets katalog?

0-20%	20-40%	40-60%	60-80%	80-100%
MET, UCSJ, FHH				SFI, DTU, CBS, SB/AUL, SDU, FKB, NIAS, KB/KUBIS, IVA, RUB, AUB

Svarene indikerer, at enten er e-bøgerne i katalogen med individuelle katalogposter. Eller også er de ikke. Den altovervejende tendens er dog, at e-bøgerne indgår i katalogen.

Er e-bøger søgbare sammen med trykte bøger?

Ja	Nej
MET, SFI, DTU, CBS, SB/AUL, SDU, FKB, NIAS, KB/KUBIS, IVA, RUB, AUB	UCSJ, FHH

Med to undtagelser, har samtlige respondenter svaret ja hertil. For den ene af de negative svar, skyldes det formentlig, at biblioteket ikke har eget katalog. I lighed med sidste år giver dette svar, og det foregående, en meget kraftig indikation af, at bibliotekerne betragter og behandler e-bøger ganske som trykte bøger.

Hvilke kilder til katalogdata benyttes

Marc	OCLC	Andre formater	Fritekst
SFI, DTU, CBS, SB/AUL, SDU, NIAS, KB/KUBIS, IVA, RUB, AUB	DTU, CBS, SDU, KB/KUBIS		DTU (metadata), SDU (data i excelformat), FHH (REX)

Der benyttes altovervejende MARC-poster, enten direkte fra forlagene, eller fra katalogdataudbydere. Enkelte data kommer ind på en måde der forudsætter lokal skabelse af MARC-poster.

Accession

Hvilke aftaler om e-bøger har biblioteket med individuelle forlag, aggregatorer eller boghandlere?

	CRC	CUP	Elsevier	Emerald	Karger	OECD	OUP	Palgrave	Sage	SPIE	Springer	T&F	Wiley	World Bank
MET														
UCSJ														
SFI														
DTU	x	x	x							x		x		
CBS		x	x	x		x	x	x	x		x		x	x
SB/AUL		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
SDU			X		x	x	x	x	x	x	x	x		
FHH														
FKB														
NIAS														
KB/KUBIS		x	x					x			x		x	
RUB													x	
AUB	x	x	x			x	x				x		x	

Der er ingen grund til at tro, at bibliotekerne har angivet komplette oversigter over deres leverandører. Tværtimod. En direkte sammenligning skal derfor ske med forsigtighed. Blandt de meget populære forlag finder vi Elsevier, Springer og Wiley. Generelt er der tale om mange forskellige leverandører, og et enkelt bibliotek har endda opgivet flere, som der ikke er plads til i oversigten. En interessant tendens er at flere forlag åbner op for indkøb af enkelttitler. Dette vil formentlig betyde en stigning i antallet af forlagsaftaler.

Aftaler med aggregatorer/boghandlere

	ACLS	Dawson	EBL	Ebrary	Ebsco	MyLibrary	Proquest	Wizenordic
MET				x				
UCSJ								
SFI		x						
DTU						x	x	x
CBS		x		x		x		
SB	x	x	x	x	x	x		
ASB								
SDU	x	x		x				
FHH								
FKB								
NIAS								
KB/KUBIS		x		x				
RUB				x		x		
AUB				x			x	

Den mest populære aggregator er Ebrary, efterfulgt af Dawsonera.

Data og statistik

Datakvalitet

På spørgsmålet om kvaliteten af de benyttelsesstatistikker leverandørerne stiller til rådighed, svarer respondenter som vist herunder

De leverer ikke statistik	NIAS, IVA
Statistikken er ikke specielt pålidelig	CBS, IVA
Statistikken er generelt pålidelig	MET, DTU, CBS, SB/AUL SDU, KB/KUBIS, RUB, AUB
Statistikken er pålidelig	SFI

Bibliotekerne oplever leverandørernes benyttelsesstatistikker som generelt pålidelige. Såvel CBS som IVA afgiver dog to svar, og afslører, at der bag de øvrige bibliotekers besvarelser formentlig gemmer sig store variationer i pålideligheden.

Hvad bruges statistikken til?

Indberetning	CBS, SB/AUL FKB, KB/KUBIS, IVA, RUB, AUB
Fornyelse / afbestilling	DTU, CBS, SB/AUL, SDU, KB/KUBIS, IVA, RUB, AUB
Incitament til promovning af ressourcen overfor brugerne	UCSJ, SB/AUL SDU, KB/KUBIS, IVA
Forhandlingsoplæg	MET, CBS, SB/AUL, FKB, KB/KUBIS, IVA, AUB
Andet	SB/AUL(forståelsen af brugen)

De fleste respondenter bruger benyttelsesstatistikken til samtlige formål. Enkelte bruger ikke dataene i forbindelse med promovning af e-bøgerne.

Hvilke e-bøger?

Indkøbes lærebøger som e-bøger, eksempelvis til pensumsamlinger? - hvis ja, antal

Ja	Nej
DTU (i det omfang, det er muligt), CBS (ca. 50), SB/AUL (10-20), KB/KUBIS (ca. 30), IVA (2 forlagsserier), RUB (få endnu)	MET, UCSJ, SFI, SDU, FHH, FKB, NIAS, AUB

Et lille flertal af bibliotekerne svarer, at der ikke indkøbes e-lærebøger. Der kan ikke ses noget klart mønster i, hvilke biblioteker der svarer ja eller nej.

Forklaringen på, hvorfor så få biblioteker indkøber lærebøger kan, ligesom sidste år, ses af svarene på hvor mange e-lærebøger, der indkøbes. De biblioteker, der anskaffer lærebøger, gør det i ganske begrænset omfang, fordi priserne er for høje, og udbuddet for lille.

Brugerdreven accession

Størrelsen af indkøb

Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA, hvor mange penge blev der så indkøbt for i 2011 og 2012?

	PDA indkøb 2011	PDA indkøb foreløbig 2012	PDA indkøb forventet resten af 2012	Forventet totalt 2012	Ændring
MET	30.000	18.000	32.000	50.000	67 %
UCSJ	35.000	20.000	25.000	45.000	29 %
CBS		40.000	60.000	100.000	100 %
SB/AUL	125.000		200.000	200.000	60 %
KB/KUBIS	10.000	400.000	6-700.000	1.000.000 - 1.100.000	9.900 - 10.900 %

Svarene viser at PDA er et nyt fænomen, idet budgetterne til anskaffelse på denne måde sidste år var meget begrænsede eller ikke-eksisterende, men for 2012 viser en mangedobling – for et enkelt bibliotek en 100-fold stigning. Det tyder på skift i accessionspolitik.

Antal titler

Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA, hvor mange titler blev der så indkøbt i 2011 og 2012?

	PDA indkøb 2011	PDA indkøb foreløbig 2012	PDA indkøb forventet resten af 2012
MET	55	30	60
UCSJ	22	22	25
CBS		21	?
SB/AUL	175		200
KB/KUBIS	10-20	450	700-1000

Mønstrene i antallet af titler anskaffet via PDA er fuldstændigt identiske med mønstrene målt i kroner. Hvis tallene her, og i foregående tabel kan tages for pålydende, er titlerne anskaffet via PDA meget dyre. Der kan tænkes mange forklaringer på dette forhold eksempelvis at der indgår dyre lærebøger i anskaffelserne, eller at der er behov for en mere håndfast styring af anskaffelsesmodellerne. En interessant parameter ved PDA kunne være estimeret på administrationsudgifter ved indkøb og håndtering.

Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA, hvor sker det så, og hvilke modeller anvendes?

	PDA leverandør	PDA model
MET	Direkte hos Ebrary	Adgang på tværs af hele institutionen, mange lokationer, for 1 1/2 gange normal prisen. Vi afgrænser adgangen til relevante emmerle priser under et specifikt niveau.
UCSJ	Ebrary	De grupper vi har valgt ud bliver lagt i vores databrønd.
CBS	Dawson / DawsonEra	2 udlån. 3. udlån generer et køb. Dog max.priser på køb og lån, som kræver bibliotekets godkendelse.
SB	Ebook library	Evidence based modellen overvejes til efteråret. se Ebook Librarys website
SDU		Vi anvender ikke en rigtig PDA - men i forbindelse med anskaffelse af flere eks. af bøger med 2 eller flere reservationer forsøges i høj grad at supplere de trykte bøger med e-bøger.
KB/KUBIS	Wiley/Blackwell Cambridge Dawson Ebrary EBL	Evidence baseret (statistik) Ægte PDA - låner-brug
IVA	Brugerne går i dialog med biblioteket og stort set alle relevante(teknisk mulige) titler bliver indkøbt. dvs. der er ikke den store forskel i materialevalg - om materialet er e-baseret eller papir. Da vi er et mindre bibliotek, som udover Deff licenser, selv indkøber kan vi næsten fra dag til dag effektuere et e-indkøb. Vores største problem som mindre bibliotek er tekniske og rettighedsmæssige problemstillinger	se under forgående rubrik Udover Ebrary indkøber vi kun fagspecifikke titler og serier.

PDA som overordnet fænomen er bredt, og rummer mange muligheder for individuel tilpasning afhængigt af hvad biblioteker og leverandører kan forhandle sig frem til.

Benyttelse

Samlede benyttelsestal for e-bøger

	2010	2011	Ændring
UCSJ		98	100 %
SFI	106	58	-45 %
DTU	94.000	228.021	143 %
CBS	332.801	492.961	48 %
SB/AUL	735.252	985.579	34 %
SDU	360.500	482.500	34 %
FKB		354	100 %
KB/KUBIS	140.357	218.805	56 %
RUB	13.434	311.872	2.222 %
AUB	564.809	748.445	33 %

Benyttelsen af e-bøger er steget i nærmest eksplosivt omfang.

Hvilke tre leverandører var størst i 2010?

	Kilde 1	Kilde 2	Kilde 3
SFI	106		
DTU	33.389(Springer) OBS: Benyttelsestallene fra 2010 og 2011 er ikke direkte sammenlignelige, da der er forskel på optællingsmetoden (i 10 er kun download optalt, i 11 dækker benyttelsestal både download og søgninger for visse kilder).	22.639(CRC)	13.557(Knowel)
CBS	Ebrary: 207.728 Aggregatorstatistik er ikke helt tilregnelig!! jvf. statistiksvar.	MyIlibrary: 55.886	DawsonEra: 21.518
SB	Ebrary 628.742	Springer e-bøger 16.704	Oxford Scholarship Online 13.991
SDU	Ebrary: 296.4000 (succesful request) - søgninger 19.090	Springer: 26.000	Oxford Scholarship online: 9.650 (statistik er i 2011 ændret til counter)"
FKB	e-reolen		
KB/KUBIS	ECCO	Springer	Oxford
IVA	Vi har ikke pt statistik på ebogskilder kun på DEFF licenser		
RUB	Ebrary 6.479	Springer 5.330	Oxford Reference 689
AUB	Ebrary – 360.619	Safari -108.944	Springer – 45.309

Hvilke tre leverandører var størst i 2011?

	Kilde 1	Kilde 2	Kilde 3
SFI	58		
DTU	68.026(Springer)	57.602(MIL)	27.241(CRC)
CBS	Ebrary: 311.653	Myllibrary : 87.459	DawsonEra : 36.374
SB	Ebrary 835.376	Springer e- bøger 27.887	MD Consult 18.833
SDU	Ebrary: 408.000 (Successful request) - søgninger 22.780	Springer 31.700	Elsevier e- bøger: 5.460
FKB	e-reolen		
KB/KUBIS	ECCO	Elsevier	Springer
IVA	Vi har ikke pt statistik på ebogskilder kun på DEFF licenser		
RUB	Ebrary 305.953	Springer 4.570	Blackwell Reference 664
AUB	Ebrary – 541.839	Safari – 121.374	Springer – 40.694

Der er fortsat meget stor forskel i benyttelsen af bibliotekerne imellem, ikke alene på samlet forbrug, men også når de enkelte kilder til benyttelsen betragtes. Særligt Ebrary giver, i lighed med sidste år, anledning til særlig opmærksomhed. Benyttelsen er meget forskellig, og enkelte biblioteker noterer da også, at statistikken ikke er specielt pålidelig.

E-bogslæsere og markedsføring

Har biblioteket (nogen sinde) tilbudt noget af følgende for at fremme brugen af e-bøger?

Instruktions- eller informationsvideo	UCSJ, FHH
Online Guide	FHH, KB/KUBIS, IVA
Afviklet kurser primært fokuseret på ebøger	MET, FKB, KB/KUBIS
Inddraget ebøger i den generelle undervisning i informationskompetencer	SFI, DTU, CBS, SB/AUL, ASB, FHH, KB/KUBIS, IVA, RUB, AUB
indlejring i elæringsplatforme	MET, IVA
Andet	SB/AUL (Humaniora nyhedsbrev)

Stort set samtlige biblioteker inddrager e-bøgerne i den generelle undervisning i informationskompetencer. Derudover er der en vis spredning i, hvilke initiativer bibliotekerne har taget.

Ejer biblioteket e-bogslæsere af nogen art (pc'er o.lign. ikke medregnet)?

	Ja	Nej	Ja, til intern brug	Ja, til udlån
MET			x	
UCSJ		x		
SFI	x			
DTU			x	
CBS		x		
SB/AUL			x	
SDU			x	
FHH		x		
FKB			x	
NIAS		x		
KB/KUBIS	x		x	x
IVA	x			x
RUB			x	
AUB			x	

De fleste biblioteker angiver at de ejer e-bogslæsere af en eller anden art, men overvejende til intern brug. To biblioteker har e-bogslæsere til udlån.

Hvilke modeller?

	Ipad	Sony	Kindle	Samsung	Elonex	Cybook
MET	x			x		
UCSJ						
SFI	x	x			x	
DTU						
CBS						
SB/AUL	x	x	x	x		
SDU	x					
FHH						
FKB						
NIAS						
KB/KUBIS						
IVA	x	x	x			x
RUB	x	x	x			
AUB	x	x	x	x		

De mest populære e-bogslæsere er iPad, Sony og Kindle.

Planlægger biblioteket at anskaffe e-bogslæsere inden for det kommende år? Hvis Ja, hvilke(n) model(ler)?

Ja, til intern brug (model)	Nej
SB/AUL (Nexus 7, Surface), SDU (p.t. ikke besluttet), KB/KUBIS	MET, UCSJ, SFI, DTU, CBS, ASB, FHH, FKB, NIAS, RUB, AUB

De fleste respondenter regner ikke med at anskaffe e-bogslæsere i det kommende år.

Anser biblioteket det som sin opgave at stille e-bogslæsere til rådighed for brugerne?

Ja	Nej	Andet
UCSJ	MET, SFI, DTU, CBS, SB/AUL, SDU, FKB, NIAS, KB/KUBIS, RUB, AUB	IVA (vigtigt at følge udviklingen, så mere til brug og test end egentlig redskab)

De deltagende biblioteker betragter det som udgangspunkt ikke som deres opgave at stille e-bogslæsere til rådighed for brugerne. Et enkelt bibliotek svarer dog klart ja hertil.

Strategi

Hvordan har anskaffelse af e-bøger påvirket anskaffelsen af trykte bøger?

Stort set samtlige biblioteker har reduceret eller påtænker at reducere anskaffelsen af trykte bøger som følge af digitaliseringen. Enkelte biblioteker påtænker at gå regulært e-only enten konsekvent eller på udvalgte fagområder. Andre biblioteker, med særlige forpligtelser eller særligt fokus på eller behov for dansksproget litteratur, har ikke samme mulighed for at substituere trykt litteratur med digital. Overordnet ses en klar tendens i tilbagemeldingerne om, at såfremt det er muligt, indkøbes digital litteratur frem for trykt. Af andre hindringer for yderligere digitalisering, nævnes brugernes præference for trykt litteratur, samt udfordringer på licensspørgsmålet.

Hvor hurtigt forventes bibliotekets e-bogssamling at vokse?

Respondenternes vurdering af væksten bærer præg af et udbud af e-bøger, der endnu ikke er helt optimalt. Der forventes generelt vækst, men det er vanskeligt for bibliotekerne at vurdere hvordan fremtiden vil udvikle sig, da der er mange ubekendte faktorer, så som brugernes efterspørgsel, forlagernes udbud og prispolitik, samt en række tekniske spørgsmål. Den generelle forventning om vækst understøttes af bemærkninger om strategiskifter på flere biblioteker. Således vil titler, der findes i digital form, fortrinsvis blive anskaffet på bekostning af den trykte udgave.

Hvordan mener biblioteket udbredelsen af e-bøger kommer til at påvirke bibliotekets fremtid?

Helt generelt forventer de adspurgte biblioteker, at e-bøgerne vil give serviceforbedringer, særligt hvor biblioteket skal betjene geografisk spredte lokaliteter. Det forventes, at der vil frigøres fysisk plads, der kan anvendes til forbedre læringsfaciliteter for studerende. Overordnet forventes det også, at der kan overføres ressourcer fra procesfunktioner til formidling. Det ses ikke kun som en måde at spare ressourcer på, men også som en nødvendighed, da der forventes behov for en styrket vejlednings- og formidlingsindsats ved overgangen til e-bøger.

Folkebibliotekerne har stort fokus på økonomien, der for de danske bøgernes vedkommende, opleves som en potentiel bombe under bibliotekernes budgetter. En anden problemstilling er de forringede muligheder for fjernlån, som flere forskningsbiblioteker peger på. Problemet nævnes som direkte ødelæggende for det samarbejdende biblioteksvæsen.